

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 68 . Nr. 8

Oktober

1983

Et historisk billede. De første 20 kvindelige alumnier (alumniner?) på Sorø Akademis Skole. De bor på Holbergs Hus hos Jon Villadsen, hvis kone og børn også er med på billedet.

Bageste række fra venstre: Jon Villadsen, Peter Aksel Villadsen, Bettina Nørgaard, Catrine Jørgensen, Marianne Jensen, Mette Sogaard, Laila Davidsen, Anne Louise Mortensen, Mette Bækmark, Janne Jacobsen, Iben Vangso, Maria Munk, Hanne Roelsgaard.

Forreste række fra venstre: Karen Marie Sørensen, Charlotte Lauridsen, Anne Margrethe Jacobsen, Louise Bentzen, Louise Andersen, Dorte Mark, Maria Næss Schmidt, Hanne Vestermark, Tasia Øksenholt, Jens Christian Villadsen, Birgitte Villadsen.

Hvad tror du om os?

Diakonisser har mange spændende ting for. Hvad de laver, hvordan deres fællesskab er indrettet, og hvilke uddannelsestilbud vi har til dig ... det kan du altsammen få at se og høre i

efterårsferien

Er du mellem 16 og ca. 25 år, kan du deltage i **gratis kursus, incl. ophold**, i dagene 15. til 18. oktober 1983 på et af de to københavnske diakonissehuse.

På **Sankt Lukas Stiftelsen** er kurset for unge piger.

På **Diakonissestiftelsen** er kurset for begge køn.

Du henvender dig til

Diakonissehuset
Sankt Lukas Stiftelsen
Bernstorffsvej 20
2900 Hellerup

eller

Diakonissestiftelsens søsterhjem
Peter Bangsvej 1
2000 København F.

C.M. Tom-Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

OKTOBER 1983

68. ÅRGANG

NUMMER 8

Stiftelsen Sorø Akademi 1972-81

Af kontorchef Niels Thyge.

Denne redegørelse har været bragt i »Phønix« juni 1983.

»Taarerne staar mig tit i Øjnene, naar jeg eftertænker, at en stakkels Bonde-Søn er bleven saa boglærd, besynderlig saasom vi ikke ere af de Højlærdes Bønder« (Erasmus Montanus, 1. Akt).

De højlærdes bønder, som Jeppe taler om, var selvfølgelig ikke selv højlærde, men de blev kaldt sådan, fordi de var fæstere af landbrug under Københavns Universitet. Den fæsteafgift, de betalte, gik bl. a. til de højlærde professorers løn. Universitetet var en stiftelse – ligesom på den tid mange kirker, plejehjem, hospitaler, studenterkollegier og skoler. I dag ville man kalde det fonde eller legater, men ordene betyder juridisk det samme, nemlig en institution med selvstændig ledelse og med båndlagt formue, som alene kan bruges til institutionens formål.

Stiftelsens direktion

Som nævnt i Ranvigs artikel (Soranerbladet nov. 1982) lededes Stiftelsen Sorø Akademi indtil 1972 af kurator for Københavns Universitet, men da den ny styrelseslov for universitetet ophævede kuratorembedet, lod undervisningsministeriet oprette en ny fundats – formelt en tillægsfundats – for stiftelsen, hvorefter den nu ledes af en direktion bestående af rektor for Sorø Akademis Skole og to andre medlemmer udpeget af undervisningsministeriet. Den daglige forvaltning varetages af Stiftelsens administrator, der er udpeget af undervisningsministeriet efter indstilling fra direktionen.

Stiftelsen står under statens tilsyn i højere grad end andre fonde og stiftelser, idet dens

budget opføres på finansloven. Dette indebærer, at alle økonomiske dispositioner skal godkendes efter de regler, der gælder inden for staten, uanset at stiftelsens penge (indtægter, udgifter og formue) ikke er statspenge.

Stiftelsens regnskab revideres af rigsrevisionen. Undervisningsministeriet skal godkende køb, salg og forpagtning af fast ejendom og andre ekstraordinære dispositioner.

Foruden fundatsen må nævnes to vigtige aftaler. Den ene er indgået mellem stiftelsen og undervisningsministeriet og bestemmer, at staten driver skolen, dvs. betaler lærerløn, undervisningsmidler m. v. Staten skal også vedligeholde og hoveddistandsætte skolens bygninger, mens Stiftelsen skal betale egentlige anlægsudgifter. Den anden aftale er indgået med Skovstyrelsen, og den bestemmer, at Sorø Akademis skove forvaltes af skovstyrelsen, der også har ansvaret for tilsyn med landbrugsejendomme og byejendomme. Endvidere har skovrideren fået overdraget budget- og regnskabskontrol for Stiftelsen.

Der skal tilvejebringes økonomisk sammenhæng mellem skovdriften og stiftelsens øvrige virksomhed.

Fundatsen og de 2 aftaler udgør tilsammen de retlige rammer for Stiftelsen. Dens økonomiske rammer bestemmes af afkastet af den erhvervmæssige virksomhed, der omfatter skovbrug og landbrug. Desuden har Stiftelsen indtægter fra sin kapitalforvaltning.

Skovdriften

Sorø Akademis skovvæsen omfatter 4.283 ha, hvoraf 3.343 ha er bevokset.

Den samlede kontantvurdering af skoven udgør 41,7 mill. kr. Bygningernes kontantværdi er 11,8 mill. kr.

Der er ialt 25 skove, fordelt i 6 skovpartier rundt om Sorø.

Skovparterne, der hver administreres af en skovfoged, er Dianalund, Bromme, Lille Bøgeskov, Store Bøgeskov, Ørnstrup og Alsted. Skovene er overvejende løvskov med 2/3 beplantning af løvtræ og ca. 1/3 nåletræ, og denne fordeling af træarterne er fastholdt i den gældende skovplan, der går frem til 1992.

Det bevoksede areal har en årlig produktion (tilvækst) på godt 10 m³ pr. ha. Efter driftsplanen skal der fældes ca. 30.000 m³. På grund af tørkeskader og stormfald er dette tal noget reduceret og ligger nu på ca. 8-9 m³ pr. ha.

Desuden producerer skoven pyntegrønt, og det påregnes, at nettoudbyttet heraf i løbet af nogle år vil forøges betydeligt.

Endvidere har skoven væsentlige indtægter fra jagtleje og for tiden også fra grusgravning ved Bromme plantage, hvor der er givet tilladelse til en begrænset grusudvinding. Der kommer også penge ind for udleje af arealer og huse m. v.

Skoven afholder udgifter til pensioner til tidligere ansatte.

Skovens drift er rationaliseret bl. a. ved sammenlægning af de to tidligere skovdistrikter til ét distrikt og ved sammenlægning af skovparter. Endvidere er der ved maskinfornyelser også sket besparelser i driftsbudgettet, således at produktiviteten er øget, hvilket viser sig ved, at skovens salgindtægter er steget mere end produktionsudgifterne.

Skovens netto-afkast var gennemsnitlig i 1972-76 683.000 kr. årligt og i 1977-81 gennemsnitlig 722.000 kr. årligt

Hovedsigtet i skovens driftsplan er en acceptabel balance mellem produktionsmål og hensyn til landskabspleje, fredninger, rekreative arealer m. v. Det er stort set lykkedes at få et rimeligt udbyttensniveau, der ikke forringer skovens afkastningsevne eller dens stående værdier.

Landbruget

Landbruget omfatter 3 større gårde, nemlig *Mørup*, *Nordruplund* og *Tulsted* på henholdsvis 238, 224 og 140 ha, hvortil kommer nogle mindre ejendomme ved Tåderup og Bjernede på i alt 60 ha, i alt 662 ha til en samlet konstant vurdering af 15,4 mill. kr.

Mørup stammer fra 1500-tallet og blev erhvervet af Stiftelsen i 1825. Denne gård var i en kort årrække (1827-30) rammen om et agerbrugs- og forstinstitut i samarbejde med akademiet.

Hovedbygningen er opført i bindingsværk ca. 1745 og er bevaringsværdig. For tiden er den lagt i »mølpose« og afventer bedre tider og en restaurering.

Nordruplunds historie går tilbage til middelalderen. Det nuværende Nordruplund opstod i det 18. århundrede ved salg af kron-gods fra Antvorskov. Stiftelsen købte gården i 1825. De nuværende bygninger er opført i begyndelsen af dette århundrede.

Tulsted, der ligger ved Skørping i Himmerland, har ligeledes historiske rødder i 1500-

tallet. Stiftelsen erhvervede gården i 1886. Hovedbygningen, der er fra 1850, hviler på granitkvadre fra en nedlagt romansk kirke.

Gårdene er bortforpagtede ved kontrakter af 4-8 års varighed med afgifter, der reguleres efter markedspris på byg. Forpagterne skal sørge for forsvarlig landbrugsdrift og vedligeholde bygninger m. m.

Også landbruget er rationaliseret dels ved samdrift af mindre ejendomme og dels ved investering i driftsanlæg, f. eks. korntørreri, bygningsmoderniseringer, nedrivning af forældede bygninger samt ved jordforbedring, dræning m. m.

Nettoafkastet var gennemsnitligt i 1972-76 ca. 376.000 kr. årligt og i 1977-81 ca. 687.000 kr. årligt

På grund af dårligere tider for landbruget er den hidtidige stigningstakt i indtægten for øjeblikket noget dæmpet.

Kapitalforvaltning

Kapitalforvaltning har givet stigende indtægter, dels på grund af de senere års høje renteniveau, og dels fordi den rentegivende kapital er forøget ved salg af ikke-indtægtsgivende ejendomme. (Frugthaven, Sløjdhaven m. v.). Pengene er anbragt i obligationer og pantebreve m. v., der i 1972-76 gav et årligt afkast på gennemsnitlig ca. 330.000 kr. og i 1977-81 på ca. 640.000 kr. om året.

Byejendommene omfatter husene i Storgade 9 og 17, Torvet 5 og 7, Søgade 1-9 og 18 og 20 samt Egevangs Allé 7. De fleste af ejendommene er fredede og tilhører fra gammel tid Stiftelsen. Lejemålene oprettes i dag på almindelige markedsvilkår. Nettolejeindtægten efter fradrag af vedligeholdelsesudgifter og skat ligger for øjeblikket på godt 100.000 kr. om året.

Ved bedømmelsen heraf må dog tages i betragtning, at en del lejemål løber på de tidligere og billigere vilkår, i reglen statens lejeboligsatser. De to museer, Amtsmuseet i Storgade 17 og Kunstmuseet i Storgade 9, får gennem lav husleje et indirekte driftstilskud fra Stiftelsen.

Samlede indtægter

Ser man på det samlede resultat af indtægterne fra landbrug, skovbrug, kapitalforvaltning og nettolejeindtægterne på byejendommene, har Stiftelsens samlede indtægter i 1972-76 gennemsnitligt andraget 1,3-1,4 mill. kr. årligt. I perioden 1977-81 ligger den gennemsnitlige årlige indtægt på godt 2 mill. kr.

Disse indtægter er ret tilfredsstillende og vil formentlig fortsat kunne øges. Dette afhænger bl. a. af, om Stiftelsen kan frigøres for visse ældre forpligtelser især med hensyn til Kunstmuseet og Amtsmuseet.

Hvad anvendes pengene til?

Af Stiftelsens indtægter er i de sidste 20 år anvendt ca. 10 mill. kr. til *investeringer*, fordelt med følgende afrundede beløb:

Skolen m. v.	ca. 4,5 mill. kr.
Kirken	ca. 2,0 mill. kr.
Byejendommene	ca. 2,5 mill. kr.
Erhvervsjendommene ..	ca. 1,0 mill. kr.

Som det fremgår, har Stiftelsen årligt anvendt ca. 1/2 mill. kr. til investeringer.

(I samme periode har staten til Sorø Akademis skole anvendt ca. 9,8 mill. kr. til vedligeholdelse og hoveddistandsættelser).

Driftsudgifter

Til *driftsudgifter* er i 5-året 1972-76 årligt gennemsnitligt anvendt 1.070.000 kr., heraf 380.000 kr. til kirke og kirkegårde, og 690.000 kr. til akademihaven, idrætsplads m. v.

I 5-året 1977-81 er gennemsnitlig årligt anvendt 1.610.000 kr., heraf 750.000 kr. til kirke og kirkegårde og 860.000 kr. til akademihaven og idrætspladsen. Af tallene fremgår, at udgifterne til kirke og kirkegårde i den sidstnævnte periode har udgjort en stigende andel af de samlede driftsudgifter (46 pct. med 35 pct.).

Samlet er driftsudgifterne altså steget med 5 pct. - men de ville alene som følge af de almindelige lønstigninger i perioden være steget væsentligt mere, hvis der ikke var gennemført ret kraftige besparelser, særlig med hensyn til mandskab.

Akademihaven, idrætspladsen samt skolens og kirkens nære omgivelser har et areal på ca. 30 ha og kræver på grund af sin enestående karakter særlige hensyn ved driften. For den gamle kirkegård gælder de samme hensyn. Der er indgået et samarbejde med Landbohøjskolens arboret i Hørsholm med hensyn til pleje af allé-træerne, nyplantninger og levering af træer og buske m. v.

Både for den gamle og den ny kirkegård har Stiftelsen indtægter efter de fastsatte takster på betaling af gravstedspladser, vedligeholdelsesaftaler m. m.

Det årlige mandtimetal for akademihave og kirkegårde lå i 1972 på over 33.000 timer årligt, og det er nedbragt til under 22.000 mandtimer i 1982. Desuden er haveformandsstillingen nedlagt.

Samtidig må dog også konstateres, at udgifterne er steget i samme takt som indtægterne, og at overskuddet som følge heraf procentuelt er faldende. Det er derfor absolut påkrævet med yderligere besparelser. Sådanne er da også foretaget i 1982 og 1983.

Stiftelsen har uden held forhandlet med kirkeministeriet om overdragelse af den ny kirkegård til menighedsrådet. Ønsket støttes både af Sorø kommune og af Sorø menighedsråd. Sagen forhandles nu påny, og måske er der håb om en rimelig løsning.

Stiftelsen har foruden de nævnte investerings- og driftsudgifter ydet mindre tilskud til skolemæssige og kulturelle opgaver og arrangementer, f. eks. til biblioteket, museets samlinger og Tersløsegård samt til »Kongebal«, orgelfestival og andet.

Stiftelsens økonomi i balance

Som det fremgår af det foregående, er det gennem de seneste 10 år lykkedes at få Stiftelsens økonomi i balance, dog med en ret snæver margen. I den forudgående tid havde der i en længere årrække været et betydeligt underskud, og samtidig var der i Stiftelsens mellemregning med statens opstået en gæld på ca. 3,5 mill. kr. Underskuddet blev nu udlignet, og der er truffet en afviklingsordning for gælden. Stiftelsens likviditet er nu så sikker, at der ikke foregår træk på mellemregning med staten.

Samtidig er der gennemført en vis konsolidering og nogle begrænsede investeringer uden at forringe den likvide formue.

Fremtiden

For at Stiftelsen skal blive i stand til igen at løse større opgaver, er det nødvendigt med en fortsat nøje kontrol med og samordning af Stiftelsens økonomiske aktiviteter. Formålet er ved fortsat konsolidering både af erhvervsvirksomhederne og af Stiftelsens likvide formue at få tilvejebragt et større overskud.

Stiftelsens hovedformål vil fortsat være inden for de rammer, som de økonomiske hensyn sætter, at medvirke til anlægsopgaver ved skolen, kirken og selve akademiområdet og i øvrigt at bevare og udvikle Stiftelsens kulturelle og historiske værdier.

Den 10 års periode, som foran er skildret, er for en stor del medgået til at afhjælpe underskud og gæld og med at forstærke erhvervsvirksomhed og kapital. Hvis denne udvikling kan fortsætte endnu en tid, er der godt håb om, at Stiftelsen kan løse større opgaver.

De oplysninger, der her er givet om Stiftelsens forhold og økonomi, udgør kun en simplificeret orientering. Mere detaljerede oplysninger kan fås i Stiftelsens beretninger henholdsvis for tiden 1. juli 1973 til 31. marts 1978 og for tiden 1. april 1978 til 31. december 1982. Sidstnævnte er for øjeblikket under udarbejdelse.

Niels Thye.

Stiftelsens adresser:

Hovedkontor, administrator N. H. Klausen, undervisningsministeriet, Frederiksholms Kanal 21, København K.

Administrator træffes hver anden onsdag eller efter aftale i Søgade 11, Sorø.

Akademigartner H. Schwartzbach, kirkegårds-kontoret, Akademigrunden 30 C, Sorø.

Sorø Akademis skovvæsen og godskontor, skovrider Jørgen Bruun, Ingemannsvej 15, Sorø.

Stiftelsens direktion:

Formand: Kontorchef Niels Thye.

Professor Niels K. Hermansen. (S 42).

Rektor Erling Kristensen.

FRATERNITAS SORANAS

47. STÆVNE

på
Hotel Hanstholm

afholdtes i dagene 7.-9. juni 1983, i 50 års jubilæumsåret, på Hotel Hanstholm, nær i Thy. Afsides, mente nogle; men afsides fra hvad?

Stedet var velvalgt. De storslåede omgivelser, atmosfæren og de komfortable forhold – dog nåede vist kun yderst få at benytte sig af pool, sauna og billard – gjorde også dette 47. stævne til en succes, nogle indholdsrige dage, som det er en glæde for deltagerne at tænke tilbage på, og som langt flere soranere burde overveje at deltage i. Deltagerantallet var en smule lavere end ellers, idet enkelte af »de faste« var forhindret i at komme, og flere måtte vi mindes ...

Formanden, *Christian Bakmann Christensen* (S 37), hvis hverv var blevet varetaget på forbillig vis af *Ditlev Christensen* (S 39), *Olaf Krog-Meyer* (S 18) og *Palle Taarnhøj* (S 37), var vendt hjem efter 2 års præstegering i Tandil, Argentina, og han berettede engageret om dagligliv og oplevelser dér. Om aftenen fortalte *overklitfoged Peter Skarregaard*, som er leder af Statens Vildtreservat, livfuldt og støttet af plancher og fotostater om dette betydningsfulde foretagende – oplysninger, der næste dag viste sig velkomne, idet forskundskaber jo er nyttige. Senere fortalte *Georg Langkjær* (S 37) klogt, djært og lunerigt personlige minder.

Næste dags morgenandagt leledes af samme *Georg Langkjær*, der til formiddagsmødet havde valgt at holde foredrag om biskop P. C. Kierkegaard, der jo ikke blot var bror til Søren Kierkegaard, men selv en stor personlighed.

Ad ellers forbudte veje kørte man om eftermiddagen under anførsel af gårdsdagens foredragsholder *overklitfogeden* en virkelig spændende – og bumplende – tur i private biler i det store reservat, i det dejligste vejr og i myriader af myg, og derfra gennem det skønne, mere eller mindre kendte Thy til Hunstrup præstegård, hvor provstinde *Anne Lise Langkjær* trakteredede med forfriskende kaffe.

Aftenens taler var *Erik Hammerich Damm* (S 32), der fortalte om Saudi-Arabien, geografisk, historisk og kulturelt – og om sit virke som overlæge ved et saudi-arabisk hospital. Derefter vidste alle tilhørerne langt mere om disse egne og disse mennesker end før – og hertil bidrog også det rent visuelle, da det

var lykkedes at fremskaffe fra DR videobånd, som vises på en dertil indrettet skærm.

Krog-Meyers andagt næste morgen, kort og afklaret, vil huskes længe. Og den enestående generalforsamling, der afsluttede stævnet inden farvel-frokosten, var traditionen tro yderst forfuldendt og overmåde munter.

Halvtreds års jubilæet var fejret. En lang række af »de gamle«, initiativtagerne, er stadig aktive og givende. De sent tilkomne ønsker at være kommet med tidligere – og der er stadig plads for nye!

Sorø Akademis bibliotek og Beowulf

There is an intimate connection between the Sorø Akademis Bibliotek and the great Anglo-Saxon epic, *Beowulf*, which we were reminded of in April 1983 by the visit of a research professor from the University of Kentucky. Professor *Kevin Kiernan*, who has already written one book on *Beowulf*, is now preparing a second one, and his research has led him here.

Grimur Jónsson Thorkelin (Geheimarkivar 1791–1829) is the vital link between Sorø, *Beowulf*, and Kentucky. He was the first modern scholar to take any real notice of the only extant manuscript of the epic at the British Museum Library in London. Thorkelin made two copies of the manuscript, which had been badly damaged in a fire 1731 and has since the 18th century deteriorated considerably. As a result, these two copies are now invaluable for reconstructing the text. Thorkelin later produced the first edition of the poem, and dedicated it to his patron, who was none other than our own *Johan von Bülow*. Bülow, of course, left his vast collection of manuscripts and books to Sorø Akademis Bibliotek.

The Bülow collection includes a series of one hundred and twenty letters (Signature 86.A.1–120) from Thorkelin to Bülow, many of which date from the time when Thorkelin was in England. One records his deliberate search for *Beowulf*, when he tells Bülow: »ieg haaber at finde noget værdigt, hvor i blandt et ubekjant Anglosaxisk, indeholdende Samling af Sange om de Danske Kongers Bedrifter i det 3ie Aarhundrede, og hvor ved den gode Saxo forøges icke lidet«. Other letters in the collection help clarify the course of Thorkelin's research during his long stay in England (1786–1791).

Professor Kiernan intends to cite some of these letters in his forthcoming book, and of course to acknowledge his indebtedness to Sorø Akademis Bibliotek. Scholars abroad will in that way be reminded of the fine library you have here at Sorø.

Bildung als Standesprivileg in 16. und 17. Jahrhundert. (Schriftenreihe der historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Schrift 21. Göttingen 1982. 414 sider. DM 108,-.

I den sidste halvdel af 1500-tallet opstod der et behov hos adelen for en bedre uddannelse af deres sønner, end det den traditionelle tjeneste ved hofferne, suppleret med ophold på de rene ride- og militærskoler, kunne byde på. Men må jo erindre, at endnu ved indgangen til 1600-tallet var det adelen, der sammen med konge eller fyrste så at sige styrede lande og riger, og en uddannelse til dem kunne aldrig blive for god. Et forsøg på at løse dette problem blev så oprettelse af ridderakademier.

Den bog, der her skal anmeldes, behandler dette emne. Den er skrevet af Norbert Conrads, der er professor ved Stuttgart universitetets historiske institut, og bogen selv er en let forkortet udgave af hans doktordisputats.

Med sine 414 sider giver den en både grundig og interessant fremstilling af de ældre ridderakademier i Europa. Om disse har der nok tidligere været skrevet en mængde spredte artikler og i enkelte tilfælde monografier, men med dette værk har Conrads forsøgt at give en samlet historisk fremstilling af emnet.

Forarbejdet har været meget stort. Den foreliggende litteratur førte i virkeligheden ikke vidt, ja ofte snarere på vildspor, fastslår Conrads, så han måtte selv ligesom lære i svundne tider rejse ud og opsøge steder i ind- og udland, hvor der havde eksisteret ridderakademier. Det viste sig da også frugtbringende, for flere steder fandtes et så stort utrykt kildemateriale, at undersøgelsen alene af den grund måtte indskrænkes til det 16. og 17. århundrede, en begrænsning, der vist i virkeligheden har været heldig, fordi de ridderlige akademier netop havde deres egentlige blomstringstid i disse århundreder.

Hvor overvældende et stof, professor Conrads har måttet igennem, får man et begreb om, når man ser, at kilde- og litteraturhenvisningerne fylder næsten 70 af bogens godt 400 sider, og så må endda hertil lægges selve tekstens over 1.000 fodnoter, der ofte bringer henvisning til yderligere kildemateriale.

Undersøgelsen viser, at de første egentlige ridderakademier opstod i Frankrig på religionskrigenes tid. Ideen skyldes utvivlsomt først og fremmest den huguenottiske kaptajn *François de la Noue*, der i sin bog »Discours politiques«, som udkom 1587, helt viiede den første diskurs til en kritik af unge adelsmænds uddannelse og som modstykke faktisk udformede et helt konkret projekt, endda indeholdende både undervisningsplan og budget. En anden lidt yngre franskmænd *Antoine de Pluvinel* havde lignende tanker, og 1594 åbnede han med støtte af Henrik IV et »Academie d'equitation« i Paris, og flere fulgte.

Det er en god ide, at Conrads i bogens slutning bringer en tysk oversættelse allerede

fra 1592 af dette afsnit i la Noues blot fem år ældre bog.

Conrads mener på grundlag af sine undersøgelser, at kunne fastslå, at der er en genetisk sammenhæng mellem de franske ridderakademier og de lignende typer, der snart dukkede op i Tyskland og dets nabolande, kort sagt at det er la Noues tanker, der bredte sig ud over Tysklands grænser og blev kimen til den strøm af ridderakademier, der fulgte efter.

I bogen nævnes langt over halvt hundrede rikkerakademier fra disse århundreder. Men en krank skæbne fik de fleste, de måtte i stor stil lukke efter få års virke. Når de fik så kort en levetid, mener Conrads, og sikkert med rette, at det i altovervejende grad skyldtes de talrige, langvarige og udmattende krige, der var karakteristiske for navnlig det 17. århundrede, man kan blot pege på 30-årskrigen og for Danmarks venskommende svenskekrigene, der simpelthen ruinerede landene.

Conrads faste overbevisning, at det har været la Noues intentioner, der inspirerede de andre lande, synes vel underbygget, og vi ved da også (hvad Conrads imponeret refererer), at man for mere end hundrede år siden i Danmark var klar over, at la Noues ideer måtte ses som den fængende gnist, da Christian IV's akademi grundedes i Sorø.

Et helt kapitel i Conrads bog er viet det soranske akademi, og et endnu større bringer en sammenlignende analyse mellem det og de to tilsvarende: »Collegium illustre« i Tübingen (stiftet 1594) og »Mauritianum« i Kassel (fra 1598). Begge må (i den anførte rækkefølge) ses som forbilleder for det soranske akademi.

Conrads nøjedes heller ikke med at benytte den foreliggende righoldige litteratur om Sorø, da han skrev disse afsnit, men han foretog tillige grundige undersøgelser af soranske arkivalier på Rigsarkivet i København. Selvfølgelig var det ikke i forventning om at finde nyt stof, men for ved selvstudium at danne sig sit eget indtryk.

Og dog har Conrads fået øje på en i Danmark ukendt tysk tidsskriftartikel fra 1693 af *Christian Franz Paullini*. »Anfang und Ende der vormals schöne Ritterakademie zu Sorø«. Paullini kom til Sorø ca. 1665, måske som den sidste studerende, og man kender hans versificerede latinske bønsskrift til kongen om at redde akademiet, det gengives i Sorø-bogen.

I den sammenhæng er det fristende at fortælle, at professor Conrads lejlighedsvis tidligere har givet værdifulde oplysninger til gavn for de ældste Soraner-Biografier, ja endog efter deres udgivelse har han opdaget en »ny« tysk »soraner«, nemlig Johannes Burno, en i datiden ret kendt person, der i sin ungdom omkring 1641 havde været præceptor dernede, og som berettede om institutionen i en »Kurzer Status der Academie Sohr«, som nu findes i Stadtarchiv Lüneburg. (Men derom ved en senere lejlighed). *Torben Glahn* (S 23)

Om Sorø-filmen

Tak, Mogens Boisen, for dit indlæg i SB september om LIFLIG ER VOR UNGDOMS VÅR. Vel lindrer dine ord ikke mit eget ubehag ved opusset, men de varmer mit hjerte; det kan da kun glæde mig, at andre – eller i det mindste du! – synes bedre om bogen end jeg.

Det er første gang, jeg melder mig i Soranerbladets spalter, og jeg benytter lejligheden til at ventilere et andet problem.

Palle Taarnhøj (der nu er dampet af til U.S.), spurgte mig engang i våren, om jeg ville lave en film om Sorø på grundlag af forhåndenværende optagelser.

Jeg svarede kort og fyndigt:

»Åh ...«.

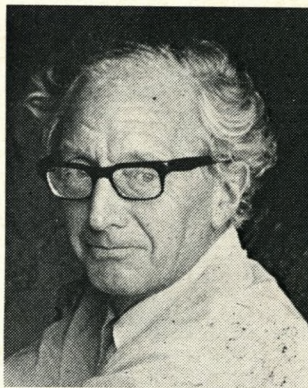
Det er nemlig pokkers svært – i hvert fald for mig – at basere en film på givet arkivmateriale, uanset hvor godt det måtte være. Det virker som håndjern.

Men lad os nu se ...

Ved vort jubilæumsbesøg i Sorø i juni måned, viste Svend Erik Worm os noget af det materiale, han havde liggende; en stor del af det havde han optaget selv. Der var meget godt stof iblandt; der var også noget, der *kun* kunne have interesse for en snæver kreds af nuværende og gamle soranere.

Nu laves en professionel dokumentarfilm imidlertid ikke til et publikum på 5.000, men mindst til 50.000 og gerne til 500.000 eller flere.

Dertil kommer (A), at de få tusind soranere efter min overbevisning vil være bedst tjent med en film, som andre også kan holde ud at se, og (B), at produktionskostningerne – kr.

2.000–10.000 pr. minut – forudsætter en finansiering, der er baseret på stor spredning.

Derfor har jeg sendt *Hans Jørgen Jensen* (S 49), programchef ved fjernsynet, en skitse af filmen, som jeg forestiller mig den, med forslag om et produktionssamarbejde, der skulle føre til *både* en udsendelse i TV og en 16 mm film (eller et videobånd) til vederkvælgelse for soranere ... og, altså, også gerne andre.

OBS!

Mens vi venter på svaret, vil jeg være taknemlig for enhver oplysning om eksisterende filmmateriale i 16 mm – sort/hvid eller farve – jo ældre, desto bedre. Skidt med den tekniske kvalitet – bare emnet er interessant.

Venlig hilsen

Hagen Hasselbalch (S 33),
Højagervej 20, 2942 Skodsborg.

Gammelsoraner basketball

12. november 1983

Igen i år vil der blive afholdt en gammelsoranerkamp i basketball. Som aftalt sidste år vil den blive afholdt den anden lørdag i november, hvilket altså i år vil sige den 12. november. Til denne kamp skal der selvfølgelig bruges nogle spillere, så derfor opfordres I til at tilmelde jer til undertegnede. I første omgang skal der bruges 10 spillere, men skulle flere tilmelde sig (hvad man da må håbe), er der mulighed for, at vi kan stille med 2 hold.

Tilmeld jer hurtigst muligt, så vi kan få alt arrangeret!

Ib Mortensen (S 80),
Kontorvænget 240,
8240 Risskov.
Tlf.: 06 - 21 34 06.

Shorts

Professor, dr. phil. *Henning Fenger* (S 40) er blevet Ridder af Dannebrog.

Karl Ole Warthoe-Hansen (S 34), overlærer i Randers, er udnævnt til R. af Dbg. den 26/7 1983.

Bent Jaques le Fevre (S 55) er den 1/7 1983 blevet førstedirektør i Forenede Danske Brugsforeninger.

Poul Heesch (1936) født 17/2 1919, gik på Sorø Akademis Skole 1931–36, udg. af 1.g.(n).

I Soranerbladets fødselsdagsliste fra februar 1969 nævnes han uden adresse. I listen februar 1979 nævnes han slet ikke, så vidt jeg kan se.

Gennem *Otto Hagemann* (S 29) er det oplyst, at Poul Heesch nu er ejer af Hotel Skovridergården, Svingelen, 4900 Nakskov. Tlf. 03 - 92 03 55.
AKR.

EFTERLYSNING

Hvem tager sig af den videre forskning vedrørende

PHØNIX-fuglen.

Een skal samle stoffet! Husk: Phønix-fuglen er *ikke* død – kun i Sverige!

Dan Fink.

Soranerfrokosten den 2. juni

»Kom Maj, du søde milde!«, kvæder skjalden for ligesom at besværgе hændelsesforløbet ... den fagreste af årets måneder blev denne gang hverken sød eller mild, men våd og kold! Vor lid står nu til de atmosfæriske magter: måtte de være os nådige og give os et i det mindste traditionelt sommervejr d.v.s. varmt og solrigt i eksamenstiden og gråt og køligt efter translokationen indtil den første uge i august, hvor eftersommeren – netop som skoleåret begynder – folder sig ud med varme og klare stjerneskuksnætter ... hvem husker ikke dette mønster fra Sorø-tiden!

Vor skattede og kære formand Palle Taarnhøj bød velkommen i traditionsmæssigt regie: på opfordring gjorde Herluf denne gang mere end sit bedste – hvilket som bekendt ikke er så lidt! – for med fuldttonende forsang at rive forsamlingen med til djævrt samkvad, men, ak, lønløst stræv! »Jeg veed ...« klang nærmest som en mumlende ølsalme, selvom kun lidet (Skolens skål) var kommen indenfor vesten – Polyhymnia svigtede sin menighed. Men måske møder hun op i det grønne i den lille have i Pile Allé? Vi får se!

Formanden måtte til sin skuffelse konstatere, at dagens taler, *Søren Boalth* '73, der skulle have berettet om sine år i USA for A. P. Møller-koncernen, ej så sig i stand til at møde frem. Søren sad i Rotterdam, hvorfra han, i følge Salling, sendte sine beklagende hilsener, til gengæld kunne Taarnhøj introducere *Nils Veng Petersen* '33, der var kommet hid fra Rio og som beredvilligt stillede sig til disposition som dagens taler.

Veng – der fra 1940 har haft fast bopæl i Rio og har sejlet havene tynde under krigen – fortalte bredt om det store land Brasil, som kun få herhjemme har mangeårig førstehåndsviden om. Noget af den fik vi her. Alene landets størrelse er vældig: omkring 8½ million kvadratkilometer eller 16 gange større end Frankrig! *Republica dos Estados Unidos do Brasil* er, som navnet fortæller, en union af flere, vidt forskellige »lande« med i alt omkring 130 millioner portugisisk talende indbyggere. Brasils økonomiske situation er, fortalte Veng, for tiden katastrofal. 185 milliarder USA-dollars skyldes væk, og inflationen er på årsbasis 100 procent! Priserne på brasilianske råvarer er raslet ned, men nu satser man i stigende grad på eksport af færdigvarer og ser hentil 1985 som året, hvor alt vil være vendt til det bedre. I 1953 stod en revolution efter sovjetisk model for døren, men den blev undgået. Veng fastslog, at forholdene i det mægtige land adskiller sig ikke så lidt fra, hvad overfladiske journalister og rejsebogsforfattere (på 14 dages ophold) fortæller de undrende danskere derhjemme. Der er ro i landet, men ikke politistatens »ro«, hvor alt og alle bliver kontrolleret, og problemet med folk, der forsvinder sporløst – kendt andet steds fra – eksisterer ikke. At brasilianeren skulle være underkuet af militæret, betegnede vor taler som rent tendentiøst sludder. »I mi-

ne 40 år i Brasil har jeg kun forevist identitetskort 2 (to!) gange«, sagde Veng, der yderligere kunne oplyse, at pensionsforholdene er i orden – man fik ikke meget, men dog nok til, at det hele kunne løbe rundt – og at udviklingen stedse går fremad. I 1968 vil man gennemføre et frit præsidievalg. Til slut fortalte Veng rørende, at han var mere »udenlands-soraner« end udenlands-dansker: »Når jeg mindes fortiden, går tankerne først til Sorø – derefter til Danmark!«.

Taarnhøj takkede for den interessante tale og fortalte, at man i de gode gamle dage kunne læse i Soraner-Bladets festreferater, at traktementet indbefattede »kage på fod«, en herlig skik, som Veng nu generøst ønskede at genoplive og, efter formandens ønske, til fremtidig hyppig efterfølgelse. Til oplysning for vankundige kan meddeles, at kage på fod intet har med bagværk at gøre – det er et synonym for cognac, og udtrykket skal (i følge Svend Clausen) i sin tid være skabt af Badse Winther '05, der fra begyndelsen af 1949 til få måneder før sin død i 1956 skrev referater af soranerfrokosterne, men ikke nok med kage på fod, Veng trakterede også med store herlige brasilianere (cigarer, altså!), frisksmagende helt til sjoverstumpen.

Herluf takkede på forsamlingens vegne den ædle giver for cigaren, som han for en stund forvekslede med en ypperlig havaneser, »da dæksbladet jo ikke var brunsort som på »ægte« brasildcigarer«. For at bortvejre enhver tvivl gik kassen endnu en gang rundt, den løj ikke, varen var ægte nok: »Ouro de Cuba«, Hand Made in Brasil, Suerdieck, Bahia«.

Tiden var nu inde til diverse indlæg: *Svend* fortalte om Sorø Kunstmuseums fødselsdag, og *Dan* klarlagde uhyre interessant det kunstneriske forbillede for Mærsk McKinney Møllers storslåede gave til København, »Amaliehaven« ved kajen udfor Amalienborg, et emne, der tidligere har været behandlet af en anden soraner, Christian Elling '20. *Baggesen* fortalte nyt fra Sorø: *Navnebogen* har fået et ordentligt knæk, en kæmpegren er faldet ned. *Turistbureauet* er flyttet fra torvet, skuret er væk (hvad torvet ikke er blevet ret meget kønere af!) og solgt på auktion, ekspeditionen sker nu fra et lille idyllisk hus med stakit omkring, i »Bikuben«s gård bag »Hotel Kong Frederik«. *Baggesen* fortalte nogle fornøjelige historier om gamle kammerater, der kom dumpende ind til ham i »Regensen«, og da vi nu var ved de gamle soranere, tog *Dan* ordet og mindedes *Ellen Vibeke Jensen* '13, der døde den 1. maj, hun havde skrevet et brev til ham den 23. april, og nu ville han lade nogle linjer fra brevet stå som hendes sidste hilsen til kammeraterne:

»... Selv har jeg det på en måde meget godt, men har fået en lammelse af mit ene stemmebånd, så jeg er meget hæs. Det kommer af, at noget ødelægger min ene lunge, så jeg tror ikke mere, jeg kan komme til Soraner-frokost

- ialtfald ikke før Baggesen kommer hjem fra Spanien. Nu får vi se, jeg er jo gammel og har haft et godt liv. Hav det godt alle og tak for godt kammeratskab! ... Ellen Vibeke J.
- Æret være hendes minde!

De tyve fremmødte til denne storartede soraner-frokost var (udi alfabetisk rækkefølge). Erik Andersen '32, Børge Baggesen '24, Ellen Boserup '22, Svend Clausen (æresmedlem uden roset) '25, Gunnar Diemer '25, Finn Ejlersen '55, Ellen-Nystad '73, Dan Fink '27, Viggo Jarulf '37, Hans Kiesow (i super elegant antræk!) '73, Mogens Kongsted '26, Herluf Krog-Meyer (nestor og æresmedlem med roset) '09, Vinnie Lehmann '73, Nils Veng Petersen '33, Paul Rantzau '37, Per Salling '73, Arne Stauning '29, Edvard Suhr '14, Niels Tholl '33, Palle Taarnhøj '37. Ved det herlige Nachspiel på »Prætoriana« mødte Margit Salling '73 op for at konstatere ægtefællens tilstedeværelse, samme ærinde havde Rantzaus Mette, der i øvrigt har hele tre fætter-soranere at prale med, hvilket selvfølgelig ikke skal lægges hende til last! De øvrige ølsøbende var: Diemer, Eller-Nystad, Stauning, Tholl og dagens glade giver Veng fra Rio.

Rantzau.

Frokosten i juli og august

Det var lige i begyndelsen af det, der skulle blive til hedebølge, så der var varmt, sommerligt og hyggeligt i Hansens Gamle Familiehave, hvor både vært og betjeningen kendte os igen fra sidste år og fra Frederiksberg Rådhuskælder. Desuden var kuverten særdeles fin, og prisen overmåde rimelig - i modsætning til Allégade 10 - så mon vi ikke burde frekventere Familiehaven i den udstrækning, de vil have os?

Alt var ellers endnu mere formløst end vanligt (!), og bestyrelsen glimrede ved sit fravær, men æresmedlemmet Krog-Meyer overtog hjemmевant dirigentjobbet. Det var nu meget nemt; efter at skolen havde fået sit leve og Hauch sit vers, gik snakken uden indbudt taler rask og livligt mellem: C. C. Andersen og Suhr (14), Schrøder (25), Kongsted (26), Fink (27), Tholl (33), Madelung (34), Jarulf (37), Børge Jørgensen (38), Saxtorph (40), Jens Henning Nielsen (41) Dalgaard (50), Poul Andersen (60) og Dalgaard (78).

4 uger senere var formanden der, uden at det dog lagde særlig mange bånd på os! Taarnhøjs omtale af udgivelsen af Olriks »Soranske Studier« (ved Jes Olrik) afstedkom en række historier og erindringer om Olrik, disse trak så mere med sig om Holten og »Slæveren«, ja endog om Hoff (men dog 2.-3. hånds!). Baggesen fortalte om ændringer i Akademihaven (den botaniske have i rektorhaven er inddraget til plæne-anlæg), og at flere scener i den nye danske film »Kurt og Valde« er optaget i Sorø, dog kamoufleret under navnet »Skandstrup« - så ved vi det!

Mig bekendt har ingen af os lidt under, at vi var 13 til bords, nemlig: Suhr (14), Krog-Meyer (18), Baggesen (24), Schrøder (25),

Jepsen (30), Tholl (33), Madelung og Nissen (34), »Hellig Anders« (35), Taarnhøj (37), Saxtorph (40), Helmer Larsen (52) og Grund-søe (53). Og så kan man selv tælle til, at vi var 5 gengangere fra juli måned.

N. Sx.

Frokosten i september

Kære Palle!

I dejligt sommervejr havde vi en umådelig hyggelig og vellykket soranerfrokost i torsdags, selv om det var en lille skare, vor fungerende de formand Thyge Winther Jensen (54) kunne byde velkommen. Vi var kun 11, men snakken gik så gevaldigt, at vi fyldte for mange flere. Talernes række var lang - ca. 11. Jeg (25) lagde for med en anmodning til bestyrelsen om en bedre information om soranerfrokosterne ikke alene i den måned, frokosten finder sted, men også i måneden forud og gerne lidt mere »reklamepræget«.

Da Schrøder (25) derefter fortalte om sin tur fra Kalundborg til - nej, ikke Års - men til København i tætte røgskyer, opstod en næsten følelsesladet diskussion om halmafbrænding. Vi var alle enige om, at det var noget værre svineri, og da særlige på denne dag, der var den varmeste i år. Særlig Dan Fink (27) holdt en fremragende tale om dette emne.

I øvrigt sendte vi dig vore bedste ønsker for din nye tilværelse, og vi mente alle, at du havde fået en fin og velfortjent oprejsning. Gid dine ønsker og forhåbninger må opfyldes.

Din hengivne Svend Clausen.

Formanden rejst til USA

Som nævnt i brevet ovenfor er Soransk Samfunds formand overlæge Palle Taarnhøj rejst til USA, hvor han har fået både stilling og visum.

Hans adresse er: Palle Tarnhøj M.D., Gates Mills Towers 1, Bldg. B Suite 911, 6805 Mayfield Rd. Mayfield Hts., Ohio, 44124 Cleveland USA.

Næstformand Thyge Winther Jensen fungerer som formand til generalforsamlingen i april 1984.

Når man er tunghør

Frank Horn har i Soranerbladet nr. 5 en lile Fatterhistorie, og deri står noget om Ugler. Jeg har også en om Ugler, som måske kunne fylde et hul i Soranerbladet ud en dag.

Da jeg omkring 1930 gik på skolen, fik vi besøg af et par af mine forældres gode venner. Fruen var meget døv. Hun spurgte mig, hvad det var for et mærke, som stod i uniformsknappen, og jeg svarede, at det var fuglen Føniks. »Nå, en ugle«, udbrød hun, og jeg gentog højere: »Nej, det er fuglen Føniks«, hvortil hun lidt overbærende svarede. »Ja, jeg hørte godt, du sagde, det var en ugle!«.

Så turde jeg ikke gå længere i min forklaring. Om hun ad anden vej er blevet klogere siden, ved jeg ikke.

E. Lind (S 31).

In memoriam Ulf Kaarsberg

Ulf Kaarsberg, født 16. marts 1895, død 10. maj 1983, søn af den kendte amtslæge Hans Kaarsberg.

I 1905 begyndte en ældre bror Rolf og Ulf i 1. mellem på Sorø Akademis Skole, mens min yngre bror Kai og jeg begyndte i 2. mellem, men det forhindrede ikke Ulf og Rolf i at opfordre os til at komme ned til lægehjemmet i Søgade, hvor der var to yngre brødre, der senere også kom til at frekventere samme gode skole. Den gæstfrihed, vi mødte i det glade hjem hos »Falle« og »Adda«, som sønnerne også kaldte deres forældre, blev en uforglemmelig oplevelse. Rolf forlod skolen med realeksamen i 1910 og Ulf med studentereksamen i 1912 sammen med min yngste bror Kai, og jeg blev realist i 1909. Ulf havde da været i Stege og boet i mit hjem, hvor sukkerfabrikkernes arealer indbød til at lege. Ulf var rigt udstyret med evner på mange områder, stærk og sund af legeme og med et lyst sind. Han var sportsmand, der forstod motions betydning. Det blev takket være dette forundt ham at leve længe, og han praktiserede højt op i årene som en dygtig og afholdt tandlæge i København. I mange år var han medlem af Studentersangerne og Danske Studenter Roklub. På vikingefærden med »Hugin« var han med og trak sin åre som de andre. Men det, der bandt os mest sammen, var nok den tur, Ulf havde planlagt til Norge, da han i 1912 var blevet student. Det rørte mig, at han havde udset mig til følgesvend på en 14 dages fodtur fra Arendal op gennem Setesdal til Dalen i Telemarken. De dramatiske oplevelser, vi her deltes om, gjorde sit til, at han af og til besøgte mig på Folchavegaard, hvor hans evner som dyrestemmeimitator morede børnene særdeles. Sidste år ringede han til mig, for at vi endnu en gang kunne opfriske fælles minder. Hans husbestyrerinde var med som chauffør. Skæbnens hårde hånd ramte også denne sunde og stærke mand med en hjerneblødning, som efterlod forskellige gener, som han tog i stiv arm. Når han og jeg trods de store forskelle i slægtsarv, meninger og opfattelser af livet begge glædede os i hinandens selskab, skyldtes det en fælles opfattelse på motionsområdet, og at vi begge samlede på: »Barnets lyse smil og de voksnes glade smil«.

At Ulf her var yderst overlegen på grund af dyrestemmeimitationerne, en evne, som fik både smil og latter kaldt frem, er givet. Han fik her, som Nis Petersen siger: »den største samling smil, man nogentid har set, man fandt et genskær af, hvad tusind børn har let«.

Og Ulf havde det som jeg, for »hver gang vi så et smil, der blomstred' på en kind, vi plukked' det og lukked' det i hjertets skatskab ind«. Fællesskab på dette område er åbenbart også et solidt middel til at holde sammen. Vemodigt, at det nu er forbi, men en trøst, at minderne lever videre.

Svend Egede Glahn (R 09).

Mere om standuret på Røde Gang

I tilslutning til A. Kann Rasmussens artikel i Soraner Bladet for marts 1983 p 34 ff om »Standuret i den røde gang« og de problemer om urets oprindelse, der rejses i artiklen, føler jeg trang til at meddele følgende – især vedrørende urets manglende indførsel i inventar-listerne:

Efter inspektør Peder Kraft's afskedigelse (Sorø Bog II p 140) førte hans hustru Birgitte sl. Krafts (efter hans død i 1761) regnskaberne), for at skabe klarhed over Peder Krifts til tider uforståelige dispositioner. Den 14. april 1762 skriver hun fra Katstrup, hvor hun nu boede, at »det uhr --, er anskaffet til erstatning for academisterne paa Auditorio, samt anført paa Inventar-listen, saa snart det naadigst behager Deres Excellence (Juel)«.

I regnskabsåret 1758/59 er anført under post 7. »Et Repeter-Uhr, til Academiets Auditorio ... 60 Rdl.«.

Det kunne se ud, som om Kraft »af vanvare« har glemt at indføre uret i inventarlisten, og fru Kraft sgøer at råde bod på miseren, da det nu er blevet opdaget!!! Men jeg véd naturligvis ikke, om det er *det* ur, og *hvis* det er det, er problemerne jo ikke løst – tværtimod!

Max Ebert (S 35).

Leif Lage (R 50)

Leif Lages (R 1950) følsomme og forunderlige verden.

Det føles på samme tid som at være i en verden, man kender så godt, og i omgivelser, som desuagtet virker underligt fremmedartede. En fordrejet verden måske eller en tilværelse blandt væsner og fænomener, som virker forklædte eller set gennem drømmeslør med forskudte perspektiver og i farver, der er uvirkeligt udtryksfulde.

Kommet så vidt er det, at man spørger sig selv, om maleren og grafikeren Leif Lages forhold til sit liv og til livet i det hele taget. Det er indlysende, at han er følsom, ja, næsten overvældende sensibel. Ligeledes at han med en dristighed, som dog nok mere skyldes instinkt end vilje, giver udtryk for dybt personlige oplevelser og at han med et mod, som man for min skyld gerne kan kalde fortvivlensens mod, forsøger at trænge bagom hændelserne, lirke masken af menneskene eller af-dække den sjæl, som også de døde ting kan være i besiddelse af.

Man kan egentlig ikke sige, at Leif Lages kunst er dobbeltbundet, for han har kun ringe eller slet ingen sans for den distance, kunstneren som vil det flertydige må lægge mellem sig og sit motiv. Leif Lage gør sig tværtom til eet med oplevelsen og billedhandlingen. Det er især og har altid været menneskeskikkelsen og de menneskelige ansigtstræk, som han lader sig fængsle af. Men tro ikke, at han er figurmaler og portrættør i almindelig forstand. De ansigter og skikkelser vi ser i hans

oliebilleder og mangeartede grafiske blade – tegninger, litografier, oliepasteller og mangeløse akvareller – flyder på en besynderligt suggererende måde for øjnene af os. Man aner straks de mange lag i deres sind og karakter, og uundgåeligt digter vi videre på portrætter og på de drømmeagtige situationer, Lage viser os.

Udstillingen i Nikolaj er retrospektiv og omfatter også nogle meget tidlige billeder fra akademiårene. Forøvrigt i en forholdsvis traditionel stil. Men allerede i de første portrætter har modellerne blikket rettet langt bort – ud over horisonten, ind i sindet. Og det

bliver snart de psykiske tilstande, som helt får hans interesse.

Udviklingsforløbet gennem hans kunst er klart tegnet og meget konsekvent. Med antydninger i streg, farve og mere eller mindre deformeret form, når Leif Lage de paradoksale udtryksfulde og poetiske resultater, vi må beundre. Ikke mindst er det den overordentligt varierede kolorit, der kendetegner hans kunst, og betegnelsen lyrisk ekspresjonisme, som man har hæftet på den, er ikke dårligt valgt, selv om Leif Lage har sit eget helt personlige, kunstneriske fysiognomi.

Se selv!

Pierre Lübecker.

60 års jubilarer

Aksel Liebmann, Torben Andersen, Jørgen Clausen, Jakob Veyhe, Søren Segel, Torben Glahn, Finn Videre, Lilli Videre, Kai Videre, Aksel Arndal, Halfdan Beck. Foto: Kai Heilmann.

Ellen Thomasen, / f. Jørgensen.
Ellen Thomasen nåede ikke at komme med på det store billede! Her er hun med sin bordherre!

Brevkassen

Apropos Soranerbladet 1983:68:6:90.

– Efter min studentereksamen som 27 årig! gjorde jeg åbenbart en lynkarriere, men trods ræset føler jeg mig stadig som værende i 50'erne.

Venligst

Overlæge Ole Holflod Iversen (S 1928),
ikke (S 1918).

Købmand Sv. Hansen og hustrus fond

»Købmand Sven Hansen (R 12) og hustru Ina Hansens Fond« har uddelt 11 legater på i alt 508.000 kr., og yderligere 74.000 kr. vil blive skænket i løbet af 1983.

Sammen med sin bror Just Urban Hansen (R 20) drev Sven Hansen en korn- og købmandsforretning i Sorø. Fonden blev stiftet i 1971, og i begyndelsen var det specielt unge handelsmænd, der nød godt af midlerne. Siden er legaterne imidlertid ikke kun tilfaldet han-

delen, men også landbruget og lægevidenskab.

Hedeselskabets arbejde interesserede Sven Hansen meget, og gennem ti år er fondsmidler gået til løvtræsbeplantning i Vestjylland. Den oprindelige læbeplantning af nåletræer er ved at gå ud, og i år skal 50.000 kr. bruges til løvtræer i Ribe amt.

Blandt de øvrige legatmodtagere er to afdelinger på Landbohøjskolen. Plantepatologisk afd. og afd. for almen genetik har tilsammen fået 115.000 kr.

Farmakologisk institut har modtaget 60.000

kr. til forskning af allergi, og seks handelsskolestuderende har fået ca. 10.000 kr. hver til studieophold i udlandet.

Sven Hansen skænkede indtil sin død for cirka to år siden hvert år 150.000 kr. til fonden. Siden er hans formue hvert år blevet brugt til legater, og landsretssagfører H. J. Langkjær (S 37), Fondsbestyrelsen, regner med, at der næste år kan uddeles 600.000 kr. ialt.

Berlingske Tidende.

Just Urban Hansen døde 16/10 1972, og Sven Hansen døde 1/9 1981.

En sorgelig historie

Imellem Fars efterladte Sorana fandtes to billeder m. notater.

Han har tit fortalt mig historien bag, og den har selvfølgelig gjort et stort indtryk på Far, som selv var så ung, at han aldrig har glemt den – vel hans første sorg på livets vej.

SORANERBIOGRAFIER 1901–1960: »REALISTER 1903.

Binder Hans Nikolaj, født 2/2 1886 (Far var født 13/12 1886), i Kongens Lyngby, søn af fabrikant Johan Lorenz Binder (død 1907) og Caroline Christiane Møller (død 1918).

Død sommeren 1903. (Far student 1905).

Opt. i II kl. 1899, IV klasses hovedeksamen 1903, tog efter eksamen med nogle kammerater til en præstegård i nærheden af Aalborg, døde her efter at have spist giftige svampe«.

(Red.)

Hvordan sådanne myter opstår, selv så mange år efter, kan være svært at forstå.

Men den rigtige hændelse var noget andet:

Som det vil fremgå af det største af billederne, har Far med sin ungdommelige skrift skrevet bag på: »Hans Binder, min Ven fra Sorø (den eneste) ... Han døde af Meningitis. da han besøgte mig i en ferie, 18 Aar gammel«.

Harald Fischer blev købmand i Korsør. (Han var en god ven af Far, til han døde).

»Binder døde 18 år gl. af Meningitis under Besøg hos os i Sommerferien i Skørping Skovridergaard«.

Stilfærdige ord, men grusomme for dem, der oplevede det.

De unge drenge glade og lykkelige på ferie i den nye, fine skovridergård, der lige var bygget til min Farfar med familie – liggende i udkanten af den lille stationsby Skørping, som den var dengang, med haven gående i ét med Fræer Purker, en del af skoven, der hørte under Grevskabet Lindenberg, hvor Farfar var skovrider og godsinspektør 1897–1904 (min Farfar var Frederik Poul *Valdemar* Lorenzen og min far Poul Lorenzen (S 05)), de første år beholdt han »Løndal« ved Silkeborg, som han ejede. Han har nok villet se sig for og have mere end en udgang som ræven – Binder med sin eksamen vel i land, og alle nydende friheden. Den gang havde man jo kun fri i sommerferien og juleferien fra Sorø. Det var en stor familie også med tilrejsende sommergæster, så der har været liv og glade dage, til lynet slog ned. Binder blev syg, og det må have været slemt. Læge Panduro i Skørping (hvis søn var Soraner), beordrede ham omgående på hospital. Han har nok været klar over, hvad det var.

Den stakkels syge – måske allerede bevidstløse Hans Binder – blev pakket ind i dyner og tæpper og lagt oven i halm i en »Hest og vogn«, som det hed, og kørt til Aalborg – fra Skovridergården var (og er) der ca. 32 km eller ca. 4 mil., men det var for sent, han overlevede ikke. Alle var dybt ramt, og man kunne kun forsøge at sætte sig ind i hans stakkels forældres følelser og skæbne. Han var deres eneste barn, der oven i købet stod for at skulle starte sin løbebane. En smuk og nyde-

lig ung mand med alle chancer forude.

Ja, det var en anden historie – og ikke af de opløftende, men jeg synes, den burde med i den soranske historie. Historie skal jo også helst være korrekt for eftertiden.

Apropos denne sande historie, som jeg har hørt om så tit, randt den mig i hu med al den meningitis, der p.t. florerer i diverse skoler. Billederne, som jeg havde lagt fra til Fars tragiske oplevelse, som jeg længe har villet skrive om, kom nu frem (de kan beholdes på biblioteket), og dermed føler jeg at have ydet en lille rettelse om et menneskeliv, der kun fik kort varighed – men ret så stor indflydelse på en del mennesker.

Sanders.

Runde fødselsdage i sept.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i oktober 1983.

1. Advokat Poul V. Borch (f. 1913, S 31), Niels Juels Vej 32, 5700 Svendborg.
1. Forpagter Mogens Jul-Petersen (f. 1913, R 29), sidste kendte adresse: Skullerup, holm Avlsgård, 4330 Hvalsø.
3. Fru Grethe Wonsild (f. 1898, R 15), sidste kendte adresse: Holmegård, 8500 Grenå.
4. Fabrikant Niels Böttger (f. 1913, S 31), sidste kendte adresse: Holmegaard, 8500 Grenå.
4. Grosserer Jørgen Dam (f. 1908, S 27), Esthersvej 22 A, 2., 2900 Hellerup.
6. Afd.chef Søren Segel (f. 1903, S 23), Rådmand Steins Allé 20, 2., 2000 F.
7. Plantageejer Kai Esmann (f. 1898, '13), sidste kendte adresse: Box K, Christiansted, 00820 St. Croix, Virgin Islands, USA.
8. Konsulent Poul Liebmann (f. 1933, S 52), Solskovvej 97, 7100 Vejle.
8. Major Eigil Rechnitzer (f. 1913, S 32), Geelskovparken 54, 2830 Virum.
9. Læge Erik Kringelbach (f. 1903, S 22), Edelhøjvej 1, 8462 Harlev.
9. Købmand Valdemar Neergaard Jacobsen (f. 1908, R 26), Valdemarsvej 2, Frb., 4180 Sorø.
10. Arkitekt Dan Fink (f. 1908, S 27), Kronprinsessegade 32, st., 1306 K.
16. Forpagter Kaj Lyngvad (f. 1923, R 40), Holckenhavn pr. 5800 Nyborg.
17. Ernst Brehm (f. 1908, R 26), Birkedommervej 8, V. Egede pr. 4690 Haslev.
17. Frisørmester Alfred Milwertz (f. 1898, '13), Parkvej 9, N-4300 Sandnes, Norge.
20. Fuldmægtig Niels Mortensen (f. 1913, S 31), Hoyviksvej 37, 3800 Torshavn.
24. Civ.ing. Hans-Erik Andersen (f. 1933, S 53), Grandalen 8, 2880 Bagsværd.
25. Kaptajn Jørgen Hertz (f. 1908, R 26), Kjørstrupvej 35, 2500 Valby.
26. Viceskoleinspektør Marie Lyng (f. 1913, S 32), Lyshøj Allé 35, 2500 Valby.
26. Gartneriejer Troels Zacho (f. 1898, S 18), Slibestenen 15, 4281 Gørlev.

31. Redaktør, cand. polit Aage Hjelm-Hansen (f. 1913, S 31), Jeppes Allé 11, 2400 København NV.

Rettelse til septemberlisten

6. Lægeseekretær Eva Theil (født Arnsbjerg), Niels Jespersensvej 19, 2000 Kbhvn. F.

Soranerraften i Det lille Apotek

Ovenstående formulering dækker over det forhold, at en større eller (som oftest) mindre, men altid udsøgt skare gamle soranere den første mandag aften i hver måned mødes i lokalet bag baren i »Det lille Apotek« på hjørnet af Store og Lille Kannikestræde i København over en lille én og en snak om dette og hint.

Det vil for efterårets vedkommende sige 3. oktober, 7. november og 5. december – dog med det forbehold for sidstnævnte datos vedkommende, at vi ikke kan reservere plads, når vi ikke skal spise, hvad der netop i julefrokosttiden kan afstedkomme komplikationer. Men »veteraner« fra begivenheden sidste år vil kunne bevidne, at den slags problemer løses i den rækkefølge, de melder sig i!

Vel mødt i »Det lille Apotek« den første mandag aften i hver måned – fra kl. 8 og et par timer frem.

Per Salling.

Frokosttaler i oktober

Kristen Thor Nielsen (S 69): Oplevelser i Kina.

NB! Ny kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon (01) 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til:

Formanden, lektor, mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

Flytning af Soranerbladet

Adresseændring for Soranerbladet leveret i Danmark gennem Avispostkontoret anmeldes til **det sted, man flytter fra.**

Postkontoret underretter Soransk Samfunds kasserer, og flytningen meddeles automatisk til medlemskartoteket.

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovvej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18—19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66
Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug ^{A/s}

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

**SAAB
DACIA**

Salg - Service

Aut. -forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

dansk TV-2

som folkeaktieselskab

Sig nej til forhøjet licens. - Og sig ja til et folkeejt TV-2, som er gratis for seerne. Med god underholdning, inspirerende og kritiske programmer, betalt af reklame.

Vær med til at eje Kanal 77. En enkelt aktie er nok, den koster 100 kr. og den vil indtjene et overskud, den dag Kanal 77 får lov til at sende. Tusinder har allerede tegnet sig, og selskabet er nu officielt stiftet.

Kanal 77 er uafhængig af staten, af organisationer og særinteresser af enhver art. Ingen kan få indflydelse udover 1%, og det er seernes interesser, som skal i højsædet.

Styrken ligger i at være mange - rigtig mange. Indsend kuponen plus gebyr kr. 10.- og fortæl om Kanal 77 til familie og venner.

Kupon

Indsendes til Kanal 77, c/o lrs. Erik Oksen,
Badstuestræde 18, 1209 København K.

Undertegnede ønsker at få tilsendt oplysninger og vedtægter m.m. for Kanal 77. Gebyr kr. 10.- er

vedlagt i check betalt på giro 8 37 97 77

Navn _____

Adresse _____

Postnr. _____ By _____

(Ønsker du desuden at købe aktier straks, kan du indbetale det ønskede beløb sammen med gebyret.)